

N:o 37.

Ank. till Riksd. kansli den 26 mars 1909 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894.

Genom en den 5 mars 1909 dagtecknad proposition, N:o 58, hvilken blifvit af båda kamrarna till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894.

Häri genom förordnas, att 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarerätt den 1 oktober 1894 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Den, som i följd af bestämmelserna i 7 § förlorat svensk medborgarerätt och icke blifvit medborgare i annat land, återvinner medborgarerätten, då han tager hemvist i riket, eller ock Konungen medgifver, att medborgarerätten därförutan återvinnas må.

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 7 Saml. 36 Häft. (N:o 37.)

Har Konungen öfverenskommit med främmande stat, att den, som varit svensk medborgare och vunnit medborgarerätt i det främmande landet, skall anses hafva afstått från denna rätt, när han ånyo bosatt sig här i riket och härstädes vistats viss tid; förlorar någon på sådan grund sin utländska medborgarerätt, återvinnes han samtidigt svensk medborgarerätt.

Återvinnes i enlighet med hvad ofvan i denna § sägs svensk medborgarerätt af mannen, tillkommer sådan rätt också hans hustru och omyndiga äkta barn, där ej i fall, hvarom i andra stycket förmåles, de hvarken äro bosatta här i riket, när medborgarerätten af mannen återvinnes, eller jämte honom förlora medborgarerätt i det främmande landet.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet. Förutvarande svensk medborgare, som då är bosatt här i riket och på grund af öfverenskommelse, som i 8 § andra stycket afses, förlorat sin utländska medborgarerätt, återvinnes vid lagens trädande i kraft svensk medborgarerätt. Återvinnes sålunda svensk medborgarerätt af mannen, tillkommer sådan rätt jämväl hans hustru och omyndiga äkta barn, såframt de äro bosatta här i riket, då lagen träder i kraft, eller jämte mannen förlorat medborgarerätt i det främmande landet. Oäkta barn följer i fråga om medborgarerätten modern i fall, där enligt bestämmelsen i föregående punkt äkta barn följer fadern.

*Utskottets
yttrande.*

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande proposition, har statsrådet och chefen för justitiedepartementet till det vid propositionen i utdrag fogade statsrådsprotokollet anfört följande:

»Genom den med Amerikas förenta stater den 26 maj 1869 afslutade konventionen jämte därtill hörande protokoll har öfverenskommit, bland annat, att om en svensk undersåte, som blifvit naturaliserad såsom medborgare i Amerikas förenta stater, ånyo bosätter sig i Sverige utan afsikt att återvända till Amerika, skall han af de förenta staternas regering anses hafva afstått från sitt amerikanska medborgarskap, samt att afsikten att icke återvända till Amerika anses förefinnas, när den sålunda naturaliserade personen uppehållit sig mer än två år i Sverige.

Bestämmelser af motsvarande innehåll hafva influtit i en tilläggsartikel till det vänskaps-, handels- och sjöfartsfördrag, som den 17 juli 1885 afslutats med Argentinska republiken.

Genom nu anförda bestämmelser har en återinvandrare från Amerikas förenta stater eller Argentina så till vida fått sin medborgarrättsliga ställning fullt klart ordnad, att han efter bosättning i Sverige och viss tids vistelse härstädes blir fri från sina undersåtliga förpliktelser till den främmande staten. Huruvida åter den, som sålunda förlorat sin utländska medborgarrätt, omedelbart återvinner svensk medborgarrätt eller kan förvärfva densamma, allenast genom naturalisation, därom hafva olika meningar yppats. Å ena sidan har framhållits, att då dels gällande lag om förvärfvande och förlust af medborgarrätt den 1 oktober 1894 tydligen hvilade på den grundtanken, att statsborgerlig hemlöshet borde, såvidt möjligt, undvikas, dels ock själfva syftet med omförmälda internationella öfverenskommelser uppenbarligen varit att underlätta återförvärfvandet af den svenska medborgarrätt, som återinvandraren förut ägt, det syntes riktigast att tillägga öfverenskommelserna den betydelse, att då medborgarskapet i den främmande staten upphörde, svensk medborgarrätt omedelbart återvunnes. Häremot har å andra sidan erinrats, att 1894 års lag, i hvars syfte inginge att uttömmande angifva huru svensk medborgarrätt förvärfvades, icke omnämnde bosättning i Sverige och viss tids vistelse härstädes såsom ett särskildt sätt för medborgarrätts förvärfvande af svenskfödd men i utlandet naturaliserad person, och att jämväl lagens förarbeten oförtydligt utvisade, att man ansett naturalisation här böra krävas.

Den förra åsikten har i allmänhet vid afgörande af frågor rörande återinvandrades skyldighet att fullgöra värnplikten gjort sig gällande hos vederbörande myndigheter. Den senare åsikten har alltid tillämpats af justitiedepartementet vid behandling af ansökningar från återinvandrare att blifva upptagna till svenska medborgare och nyligen (den 30 november 1908) enhälligt omfattats af högsta domstolen vid afgörande af besvär öfver ett riksdagsmannaval.

Den af justitiedepartementet och högsta domstolen sålunda omfattade mening leder emellertid till det ofvan antydda, synnerligen otillfredsställande resultatet, att om en förutvarande svensk medborgare, som äger medborgarrätt i Amerikas förenta stater eller Argentina, återvänder till Sverige och här vistas mer än två år, blir han, såframt han ej låter naturalisera sig härstädes, utan medborgarrätt; och det torde vara att befara, att ett dylikt resultat ingalunda blefve ovanligt, helst åsikten, att naturalisation icke erfordras för medborgarrättens återvinnande, vunnit stor utbredning genom dess tillämpande vid värnpliktiges inskrifning. Härtill kommer, att ett ur sta-

tens synpunkt sedt tillfredsställande ordnande af återinvandrarers värnpliktshöjningarna i hög grad försvåras, därest medborgarrättens återvinnande göres beroende af en frivillig åtgärd från återinvandrarens sida.

Då det icke lär kunna ifrågakomma att genom några tvångsåtgärder söka förmå återinvandrare, som förlorat sin utländska medborgarrätt, att söka naturalisation här i landet, torde någon annan utväg att förhindra ofvan angifna resultat icke återstå än att genom ett tillägg till lagen den 1 oktober 1894 förklara, att den, som i enlighet med oförmälda internationella öfverenskommelser genom bosättning här i riket och viss tids vistelse härstädes förlorar sin medborgarrätt i det främmande landet, omedelbart återvinner svensk medborgarrätt.

Hvad angår frågan, om och i hvad mån den omständigheten, att en gift man sålunda återvinner svensk medborgarrätt, bör öfva inflytande på hustruns och omyndiga äkta barns medborgarrättsliga ställning, så synas några betänkligheter icke möta att låta mannens återförvärfvade medborgarrätt omfatta jämväl dem, därest de äro bosatta här i landet, då mannen återvinner svensk medborgarrätt. Annorlunda är förhållandet, om de kvarstannat i det främmande landet. I sådan händelse torde jämväl de böra blifva svenska medborgare, endast om de eljest skulle komma att alldeles sakna medborgarrätt, m. a. o. om de jämte mannen förlora sin utländska medborgarrätt. Stadganden i nu angifna riktning torde stå i god öfverensstämmelse med den ståndpunkt 1894 års lag i förevarande afseende intager. Lagens hufvudregel är, att hustrun och omyndiga äkta barn i fråga om medborgarrätten följa mannen, men härifrån medgifver lagen undantag så till vida, att det i allmänhet må bero på hustruns och barnens egen ställning eller förhållande, om en *förändring* i mannens medborgarrätt skall omfatta jämväl dem.

De af mig sålunda ifrågasatta nya bestämmelserna, hvilka synas lämpligen kunna införas i 8 § af 1894 års lag, torde böra träda i kraft genast efter promulgerandet. Återinvandrare, som då på grund af oförmälda internationella öfverenskommelser redan förlorat sin utländska medborgarrätt, torde, såframt de ännu vistas här i riket, böra omedelbart återvinna svensk medborgarrätt, och, därest i enlighet härmed sådan rätt återvinnes af mannen, bör densamma i öfverensstämmelse med förut angifna grunder omfatta jämväl hustrun och omyndiga äkta barn, som då äro bosatta härstädes eller jämte mannen förlorat medborgarrätt i det främmande landet.»

Vid granskning af ifrågavarande lagförslag har utskottet icke funnit något mot detsamma att erinra.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte
af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 26 mars 1909.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.
